

Wijziging van de Wet op het notarisambt en enige andere wetten in verband met de invoering van de mogelijkheid het ambt van notaris in dienstbetrekking uit te oefenen en het aanbrengen van enkele wijzigingen van technische aard (Wet notaris in dienstbetrekking)

Nadere memorie van antwoord

Algemeen

Met belangstelling heb ik kennis genomen van de reactie van de fracties van VVD, CDA en PvdA. De leden van de genoemde fracties hebben over onderdelen van het wetsvoorstel nog vragen gesteld en opmerkingen gemaakt, waarop ik in het navolgende graag zal ingaan. Ik houd daarbij de volgorde en de indeling van het nader voorlopig verslag aan.

Te extensieve wetsduiding

De leden van de CDA-fractie stellen dat de uitleg die de Minister van Justitie naar aanleiding van de in het voorlopig verslag gestelde vragen gegeven heeft, op een drietal punten in strijd is met datgene wat de artikelen in hun bewoordingen aangeven. Mèt deze leden meen ik dat wetsduiding haar grenzen daar vindt, waar gepoogd wordt een uitleg te geven die evident afwijkt van wat het desbetreffende artikel inhoudt. In het navolgende zal ik evenwel aangeven waarom ik meen dat die situatie zich hier niet voordoet.

Artikel 2, derde lid, onderdeel b

Een belangrijk uitgangspunt van dit wetsvoorstel is neergelegd in het voorgestelde artikel 2, derde lid, onderdeel b. Hierin wordt bepaald met wie degene die als notaris in dienstbetrekking wil werken, een arbeidsovereenkomst kan aangaan. Bij het opstellen van deze bepaling heeft de toenmalige minister van Justitie zich, anders dan de leden van de CDA-fractie stellen, wel degelijk rekenschap gegeven van het feit dat er advocaten en notarissen zijn die met elkaar samenwerken in -onder andere- naamloze vennootschappen. Artikel 18 van de Wet op het notarisambt (Wn) handelt hierover. Bij het thans voorliggende wetsvoorstel gaat het echter niet om samenwerking tussen gelijkwaardige partijen maar om een dienstverband. De functie en positie van de notaris in ons rechtsbestel zijn zodanig dat een notaris niet in dienst kan zijn van niet-notarissen. Deze opvatting heeft ten grondslag gelegen aan de vormgeving van het voorgestelde artikel 2, derde lid, Wn en komt ook naar voren in de adviezen van de KNB en de commissie Hammerstein. Het voorgestelde artikel 2, derde lid, sluit niet uit dat notarissen in dienstbetrekking notariële werkzaamheden verrichten bij een samenwerkingsverband van notarissen en andere beroepsbeoefenaren, maar bepaalt slechts dat de arbeidsovereenkomst moet worden aangegaan hetzij met "een notaris", hetzij met "de gezamenlijke notarissen, deel uitmakend van een maatschap van notarissen", hetzij met "een rechtspersoon waarvan de aandeelhouders allen notaris zijn". Zoals de Minister van Justitie heeft gesteld in de memorie van antwoord, is het niet gewenst dat de andere beroepsbeoefenaren zeggenschap hebben over de notarissen die binnen het samenwerkingsverband werkzaamheden verrichten. De notariële onafhankelijkheid en onpartijdigheid dienen gewaarborgd te worden. Denkbaar is dat degene die als notaris in dienstbetrekking werkzaam wil zijn, daartoe een arbeidsovereenkomst aangaat met een besloten vennootschap van de notarissen die bij het voornoemde samenwerkingsverband werkzaam zijn. Zij verrichten dan vanuit deze besloten vennootschap werkzaamheden binnen het samenwerkingsverband. Een dergelijke vorm waarbij gewerkt wordt met besloten vennootschappen, is een figuur die binnen het notariaat, en bijvoorbeeld ook binnen de advocatuur, reeds gebruikelijk is en waarover het notariaat bij uitstek deskundigheid bezit. Deze figuur past binnen de kaders van het voorgestelde artikel 2, derde lid. Van een extensieve wetsuitleg is daarbij mijns inziens dan ook geen sprake. De KNB onderschrijft deze figuur en heeft mij verzekerd dat deze niet op bezwaren stuit.

Artikel 7a, derde lid

De vraag van de leden van de fractie van het CDA over de verhouding tussen het voorgestelde artikel 7a, derde lid, de verordening inzake het professioneel statuut en artikel 28 dat betrekking heeft op de waarneming, heeft mij aanleiding gegeven tot een nadere beschouwing. Ik volg de leden van de CDA-fractie in hun betoog dat de verordenende bevoegdheid inzake het professioneel statuut niet is gecreëerd om regels te stellen over schorsing

en op non-actiefstelling. Met de KNB meen ik echter dat het wel mogelijk en wenselijk is dat de KNB regels stelt over schorsing en op non-actief stelling, zij het dat deze regels opgenomen zouden moeten worden in de verordening beroeps- en gedragsregels. De KNB stelt op grond van artikel 61 Wn in deze verordening regels betreffende de goede beroepsuitoefening en vakbekwaamheid van haar leden. Indien de verordening beroeps- en gedragsregels zal bevatten over de schorsing en op non-actief stelling, behoeft deze materie ook niet meer geregeld te worden in het professioneel statuut. Op deze wijze wordt naar mijn oordeel recht gedaan aan de wens van de CDA-fractie.

Artikel 13a, vierde lid

Ik stel het op prijs dat de leden van de CDA-fractie kunnen instemmen met het stelsel zoals dat is beschreven in de memorie van antwoord inzake het voorgestelde artikel 13a, vierde lid. Zoals daar vermeld, zal artikel 13a, vierde lid, worden aangepast indien de formulering van dit artikel kan leiden tot misverstanden. In de reactie van de leden van de CDA-fractie heb ik aanleiding gevonden om reeds nu vast te stellen dat een dergelijke aanpassing wenselijk is. Daarom zal deze aanpassing worden meegenomen in de komende justitiebrede reparatiewet. Ik zie evenwel geen reden de inwerkingtreding van dit wetsvoorstel uit te stellen. Gezien de uitleg die aan dit artikel is gegeven verwacht ik in de praktijk geen problemen. De KNB onderschrijft dit.

Beëindiging dienstverband

Het voorgestelde eerste lid van artikel 13a strekt ertoe dat de bevoegdheid van de notaris in dienstbetrekking die door beëindiging van de arbeidsovereenkomst geen werkgever heeft, van rechtswege is opgeschort. De leden van de CDA-fractie vragen wat er met de opschorting gebeurt indien de desbetreffende persoon ervoor zou kiezen geen ondernemingsplan in te dienen om als notaris benoemd te worden en evenmin de keuze maakt om op basis van een arbeidsovereenkomst als notaris werkzaam te zijn. In dat geval loopt de opschorting van de bevoegdheid door tot het moment waarop de desbetreffende persoon op grond van artikel 14, tweede lid, Wn om ontslag als notaris verzoekt. Indien betrokkene niet om ontslag verzoekt eindigt de bevoegdheid – en daarmee de opschorting- op grond van artikel 14, eerste lid, Wn met ingang van de eerstvolgende maand na het bereiken van de 65-jarige leeftijd of door overlijden.

De leden van de VVD-fractie vragen of een notaris in dienstbetrekking wiens bevoegdheid is opgeschort en die een werkring aanvaardt buiten het notariaat, bevoegd blijft zich als notaris te presenteren. De KNB heeft mij laten weten van oordeel te zijn dat het een notaris die een betrekking buiten het notariaat aanvaardt, niet past zich als notaris te blijven aanduiden. De KNB kan contact opnemen met de betrokken notaris en deze verzoeken op grond van artikel 14, tweede lid, Wn een verzoek in te dienen dat strekt tot ontslag als notaris. Mocht de betrokken notaris hier geen gevolg aan geven en zich in een werkring buiten het notariaat blijven voordoen als notaris, dan zal de KNB de zaak voorleggen aan de Kamer van Toezicht. De voorzitter van de Kamer van Toezicht is op grond van artikel 96, zesde lid, Wn ook bevoegd een dergelijke zaak ambtshalve aan de Kamer van Toezicht voor te leggen.

De leden van de VVD-fractie vragen of een notaris wiens bevoegdheid is opgeschort en die enkele jaren buiten het notariaat heeft gewerkt, direct weer als notaris aan de slag kan gaan. Het wetsvoorstel voorziet in artikel 13a, derde lid, in deze situatie. Zodra de betrokken notaris besluit dat hij weer binnen het notariaat werkzaam wil zijn, is hij niet automatisch bevoegd als notaris in dienstbetrekking ambtshandelingen te verrichten. In het voorgestelde artikel 13a, derde lid, is hiertoe bepaald dat betrokkene in de drie jaren voorafgaande aan het moment van aanvang van de dienstbetrekking ten minste twee jaren als notaris in dienstbetrekking heeft gewerkt of onder verantwoordelijkheid van een notaris of een waarnemer notariële werkzaamheden heeft verricht. Op deze wijze is verzekerd dat de vakmatige kennis van de notaris in dienstbetrekking op peil is.

Naar aanleiding van de vraag van de leden van de PvdA-fractie heb ik navraag gedaan bij de KNB of de aansprakelijkheidsverzekering van het kantoor dekking biedt voor beroepsfouten die zijn gemaakt door een notaris in dienstbetrekking. De KNB heeft mij verzekerd dat de notaris in dienstbetrekking een beroepsaansprakelijkheidsverzekering zal hebben die de kosten van gemaakte fouten dekt. Artikel 14 van de Verordening beroeps- en gedragsregels verplicht de notaris verzekerd te zijn tegen beroepsaansprakelijkheid. Nu de notaris in dienstbetrekking dezelfde verplichtingen heeft als de notaris-ondernemer is ook hij daaraan gebonden. Daarnaast kan de cliënt de notaris-werkgever aansprakelijk stellen indien deze als notaris-werkgever verwijtbaar heeft gehandeld. Hiermee acht ik het afdoende verzekerd dat mogelijke arbeidsrechtelijke kwesties –

zoals de leden van de PvdA-fractie deze schetsen- niet voor rekening komen van afnemers van notariële diensten.

Ik heb naar aanleiding van de vraag van de leden van de PvdA-fractie met de KNB overleg gevoerd over de status van een akte die is verleden door een op staande voet ontslagen notaris in dienstbetrekking in het geval het ontslag nietig blijkt te zijn. De KNB heeft hierbij gesteld dat in de verordening beroeps- en gedragsregels de verplichting zal worden opgenomen om in het geval van ontslag op staande voet een waarnemer te benoemen. Voor de toepassing van de beroeps- en gedragsregels zal een ontslag op staande voet worden aangemerkt als een vooralsnog rechtsgeldig ontslag totdat onherroepelijk zal zijn beslist op een eventueel door de notaris in dienstbetrekking ingeroepen nietigheid van het ontslag. Het aanvragen van de benoeming van de waarnemer is geen ambtshandeling. Dit betekent dat de notaris in dienstbetrekking ook als zijn bevoegdheid is opgeschort, de voorzitter van de kamer van toezicht kan verzoeken een waarnemer te benoemen. Indien de notaris in dienstbetrekking nalaat een waarnemer aan te wijzen kan de voorzitter van de kamer van toezicht dit ambtshalve doen op grond van artikel 29, tweede lid, Wn. Het behoort tot een goede kantoororganisatie in de zin van de verordening op de beroeps- en gedragsregels dat kantoren maatregelen treffen die ertoe leiden dat in dergelijke gevallen tijdig de waarneming wordt aangevraagd.

Indien de notaris in dienstbetrekking ondanks het bovenstaande toch kans ziet onbevoegd een akte te passeren, is het gevolg hiervan dat deze akte nietig is wegens onbevoegdheid van de notaris in dienstbetrekking. Voor mij staat voorop dat in het rechtsverkeer geen onduidelijkheid mag bestaan over de status van een akte. In dit kader is artikel 29, zesde lid, Wn van belang. Zolang een waarnemer bevoegd is, is de notaris onbevoegd met betrekking tot zijn eigen protocol het notarisambt uit te oefenen. In het voornoemde geval van opschorting van de bevoegdheid, wordt de notaris vervangen door een waarnemer. Deze waarnemer is dan in plaats van de notaris bevoegd om akten te passeren, akten die dan behoren tot het protocol van de notaris wiens bevoegdheid is opgeschort. Vanaf het moment dat de waarneming is ingetrokken, is de notaris in dienstbetrekking weer degene die ten aanzien van het protocol bevoegd is.

Nietige akten zijn overigens nooit geheel uit te sluiten. Ook thans kan het voorkomen dat notarissen, ondanks alle waarborgen, een keer onbevoegd een akte passeren, bijvoorbeeld in het geval dat de notaris onbevoegd is omdat de waarnemer nog bevoegd is. Dergelijke fouten worden financieel gedekt door de beroepsaansprakelijkheidsverzekering.

Kenbaarheid

De risico's die consumenten bij een notaris in dienstbetrekking lopen, zijn niet anders dan de risico's die zij lopen bij een notaris die ondernemer is. Ook op grond van toewijzing van protocollen aan de werkgever bestaat geen reden tot een andere behandeling. Voor vragen omtrent de protocollen kunnen consumenten terecht bij de KNB. Via het protocollenregister van de KNB zal de consument steeds duidelijkheid geboden worden over de verblijfplaats van een protocol. Gezien het voorgaande zie ik geen reden voor een notaris in dienstbetrekking om zich in het verkeer met de consument nadrukkelijk als zodanig aan te duiden.

Professioneel Statuut Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie

De kern van de regeling van de figuur van de notaris in dienstbetrekking is geregeld in het thans voorliggende wetsvoorstel. Het is gebruikelijk dat sommige elementen van een regeling op een lager niveau, bijvoorbeeld bij wijze van algemene maatregel van bestuur of bij verordening worden uitgewerkt. Bij de keuze om de KNB de status te geven van een publiekrechtelijke organisatie, is destijds nadrukkelijk overwogen dat de KNB op deze wijze zoveel mogelijk zelf de middelen zou hebben om de orde in de eigen gelederen, de goede uitoefening van het ambt, de vakbekwaamheid, de financiële administratie en andere onderwerpen die voor haar bestaan en ontwikkeling van belang zijn, verbindend te regelen voor alle vakgenoten (Kamerstukken II 1993-1994, 23 706, nr. 3, blz. 12). De wijze waarop een notaris met (incidentele) arbeidsrechtelijke schorsingen en op non-actief stellingen omgaat, is in het licht van het voorgaande naar mijn oordeel een zaak die zich leent voor regeling bij verordening. In reactie op de vraag van de leden van de VVD-fractie, kan ik stellen dat vanaf het moment van het opstellen van het wetsvoorstel reeds voor deze aanpak gekozen is, een aanpak die -als gezegd- in lijn is met de inrichting van de Wn. Via de evaluatie kan worden bezien of deze vormgeving een goede is, of dat er wellicht aanleiding bestaat om bepaalde onderwerpen toch op wetsniveau te regelen.

Derdengeldenrekening

Op grond van artikel 25, eerste lid, Wn zal de notaris in dienstbetrekking –als notaris- de bevoegdheid hebben een derdengeldenrekening te openen. Het is –zoals de leden van de fractie van de VVD vragen- mogelijk dat de beoogd werkgever voorafgaand aan het aangaan van een dienstverband stelt hiertoe alleen te willen overgaan indien betrokkene als notaris in dienstbetrekking gebruik maakt van de gezamenlijke derdengeldenrekening van het kantoor. Gaat betrokkene hiermee niet akkoord dan zal de arbeidsovereenkomst naar mijn verwachting niet gesloten worden.

De Staatssecretaris van Justitie,